

ארבעה וחצי פנים ליוניפייס

הבדלים בין טעויות הטבעה נחשקות לסתם שטויות

מאת: עמית קמרט

הטבעה בצד אחד נקראת יוניפייס (Uniface) ויכולה להתבצע במכוון או בטעות במטבע או בפרטי נומיסמטי אחר.

הטבעת יוניפייס נחשבת בדרך כלל לטעות מרשימה ובולטת ולכן מטבע כזה ברוב המקרים יהיה יקר ומבוקש ע"י אספנים. מצד אחד לא צריך להיות מומחה גדול בכדי להבחין שצד אחד חסר אך מצד שני שאלת אופן הווצרותו של הפן החסר די מורכבת ולפעמים אף מאתגרת. למעשה יש מספר קבוצות ואף חלוקות משנה לאופן היווצרותו של הצד החסר. כמה קבוצות בדיוק? קשה לי להחליט, אולי ארבע? אולי יותר? הכי פשוט למנות את כל מה שדומה ליוניפייס וכל אחד יוכל להחליט מהו יוניפייס בשבילו.

1. רושמה המורכבת רק בצד אחד - הרכבה של רושמה רק בצד אחד אינה אופיינית למטבעות ולכן נראה בדרך כלל רק מקרים נדירים של ניסיונות ובדיקות. לדוגמה - מטבע 25 מיל יוניפייס (בצד הלא מוטבע יש תבנית עדינה מאוד של עיגול בתוך עיגול ובלטות אופייניות). לעומת זאת, יש פריטים נומיסמטיים אחרים (למשל אסימונים) שבהם הטבעה בצד אחד יכולה להיות סטנדרטית. לעיתים, גם כאשר מתקיימת הטבעה מרושמה יחידה, התוצאה אינה דומה ליוניפייס קלאסי. למשל, בכופר הישוב או באסימוני צדקה המוטבעים על פח דק, רואים בצד השני את הנגטיב.

2. כאשר מטבע ניתקע (נישאר צמוד לאחת הרושמות) ומטבע נוסף נכנס הוא מקבל הטבעת מראה (Brockage). מטבע אשר בצדו השני יש תמונת מראה של הראשון הוא בעצם כמעט יוניפייס, אך אינו מוגדר ככזה. לעומת זאת כאשר המטבע ממשיך להיות תקוע ולחסום את אחת הרושמות ומטבעות נוספים מוטבעים, הם מועכים ומשטחים את המטבע התקוע עד שמופיע רק רקע עמום של תמונת הראי. בשלב זה כבר לא נגדיר מטבע הנוצר כך כהטבעת מראה אלא כיוניפייס. במקרים מסוימים, כאשר מטבע תקוע סופג מכות מכבש רבות והופך לדק מאוד, מתחילים לראות בהדרגה צורה עמומה של הרושמה שמאחורי התקוע בצורה תקינה (לא נגטיב).

3. הזנה כפולה - טעות היוניפייס הקלאסית ביותר אמנם נדירה אך מייצרת במקביל שני מטבעות יוניפייס נהדרים. אופן היווצרותה דווקא פשוט, שני אסימונים מוזנים יחד ומוטבעים בו זמנית כאשר צד אחד (של כל אחד מהמטבעות המתהווים) מקבל מכה ישירה מרושמה וצד שני דרך אסימון שמעביר רק רקע עמום (ניתן לראות בהשתקפות האור בהטיית המטבע). במקרה זה (כמו גם בשתי הקבוצות הקודמות) משקל המטבעות תיקני.

4. אסימון חצי - קבוצה זו יכולה להיחשב לתת קבוצה של הקודמת ומציגה סוג של חצאי יוניפייס מעניינים במיוחד אך לעיתים פחות זוהרים ממטבעות יוניפייס קלאסיים. מדובר בטעות שמקורה באסימון שהיה סדוק עוד לפני ההטבעה ומעוצמת ההטבעה התפרק (לפעמים היה תלוי על בלימה ואפשר לראות את השבר). למעשה אופן יצירת הטעות דומה למקרה הקודם אלא שבמקום שני אסימונים הנכנסים יחד, נכנס אסימון אחד ויוצאים שנים. המשקל של כל טעות בנפרד נמוך מדי אך המסה הכוללת של זוג המטבעות אמורה להיות תקינה. אגב, לאלה המחפשים תמיכה נוספת להיתכנות תופעה זו, אפשר להראות טעויות הטבעה על אסימונים סדוקים בחלקם שנשארו חצי מחוברים בצורה של מעין צדפה.

5. קבוצה זו מאחדת כמה אפשרויות דומות שמביאות לתוצאה סופית של מראה דומה ליוניפייס. הטבעה כאשר צד אחד של רושמה סתום לגמרי מלכלוך או הטבעה דרך גורם זר גדול שנפל בטעות או הוחדר וכיסה את כל השטח של אחת הרושמות. אפשרות דומה במבחן התוצאה יכולה לקרות כאשר זוג רושמות נהרס לגמרי ואחרי שהחליפו רק צד אחד, הטביעו מטבעות לבדיקה.

6. כל כך הרבה אפשרויות ליוניפייס... אז אפשר אולי לחשוב שכל מטבע שנראה מוטבע בצד אחד הוא כזה? אז זהו שלא! יש כמובן גם זיופים. לעיתים יוצא לראות מטבע "לא טוב". על אף שהמטבע עצמו היה ברוב המקרים אותנטי (לפני הטיפול בו), הטעות בעצם מזויפת. בדרך כלל ניתן להבחין בשיוף של צד אחד, פגמים בדופן ומשקל לא תקין. כמו כן, לא רואים את הסימנים האופייניים הנלווים כגון סימן נגטיב עמום (הנראה היטב בהטיית המטבע) או סימנים סידרתיים אופייניים. יצא לי לראות אפילו כמה זיופים כאלה (למשל 2 מיל עם צד אחד משויף) בתוך אוסף טעויות מדהים שמוצפן במוזיאון. בעבר יצא גם לי לרכוש אצוות של טעויות שבניהן זיהיתי כמה "עשויות". אמנם לא השלכתי אותן לפח, אבל בהחלט זרקתי אותם לקופסא נפרדת של שטויות. לדעתי אוסף טעויות ברמה גבוהה צריך להיות מסודר לפי נושאים או סגנון טעויות. לעומת זאת לוט המשלב בערבוביה טעויות משמעותיות, זיופים ומטבעות כמעט רגילים, מוריד מזהרו של האוסף.

צילום של 2מיל* - פורסם באתר קולקט בתאריך 22.1.2008

קופסא של שטויות וזיופי טעויות